

INTRODUCERE

Scrisoare pentru cititorii mei

Dragii mei,

Sunt bucuroasă să vă regăsesc. Dar mărturisesc că am și puțin trac. Ați primit prima mea carte, *L'Enfant surdoué*, cu o căldură și un entuziasm atât de mari, încât îmi este teamă să nu vă dezamăgesc și că nu o să mă ridic la înălțimea așteptărilor voastre. Așa cum se întâmplă adesea cu volumul al doilea al unei cărți sau cu episodul al doilea al unui film care ne-a plăcut și a cărui continuare o așteptăm nerăbdători, dar care nu reușește să-și seducă din nou publicul. Totuși, este adevărat, foarte mulți dintre voi m-ați întrebat când îmi apare următorul proiect. Iată-l aici, îmbogățit cu lucruri descoperite de-a lungul mai multor ani, alimentat de noi cercetări și cu cele mai recente cunoștințe, din perspectiva și înțelegerea mea actuală.

Această carte este o urmare a reflecției și abordării mele în înțelegerea modului de funcționare a supradotaților, particularităților, bogăției și vulnerabilității lor. Dar, de asemenea, și o urmare a evoluției lor de-a lungul timpului. După copilărie, după bulversanta adolescență, vine vârsta maturității. Ce anume se petrece atunci, mai exact? Ce se întâmplă cu acești copii atipici, cu o dezvoltare atipică uneori, care au întâlnit deseori în

drumul lor obstacole neașteptate, decepții profunde sau eșecuri usturătoare?

Cum se trăiește ca adult cu această personalitate unică? Ce se poate face cu această inteligență ascuțită ale cărei efecte pot fi atât de dureroase, cum gestionăm această sensibilitate pe care încercăm de mult prea multe ori să o sufocăm, cum ajungem să construim o viață care să ni se potrivească și în care să ne simțim bine? O fi posibil măcar? Și dacă da, cum și cu ce preț? Punându-ne o întrebare dificilă, dar esențială: putem fi adulți supradotați fericiți?

Mai mult, odată apus acest moment al copilăriei în care ideea precocității ar fi putut avea un sens, cum ne putem considera supradotați odată ajunși la maturitate? Cum să îndrăznim? Cum să credem una ca asta? În ciuda acestei intuiții tenace că nu suntem deloc asemenea celorlalți, în ciuda acestei senzații constante de decalaj, în ciuda acestui sentiment confuz de a fi atât de puțin înțeleși, ce imagine de sine ne putem construi la maturitate? Ce sens putem da propriei povești și cum putem înțelege ce am devenit? Cum ne recunoaștem pe noi înșine în acest profil atât de special, atât de diferit, cel al unei persoane supradotate?

Aceasta a fost cea mai mare surpriză a mea la publicarea primei lucrări despre copilul supradotat. Trebuie să vă mărturisesc că, atunci când am scris-o, am făcut-o gândindu-mă exclusiv la părinții copiilor supradotați și la dascălii dornici să îi înțeleagă. Nicio clipă, dar absolut niciuna, nu m-am gândit că această carte ar putea fi citită și de către adulți. Adică de adulții care ar putea regăsi în ea urmele, ecourile propriei povești. Că această carte i-ar putea atinge, bulversa. Că anumiți adulți, fără copii, ar cumpăra cartea cu ideea secretă, aproape rușinoasă, că s-ar regăsi printre filele ei. Primele scrisori pe care le-am primit de la adulți șocați, emoționați, transformați ca urmare a lecturării cărții de față m-au impresionat în mod special. Nu mă așteptam cătuși de

puțin... am recitit cartea pentru a înțelege! Atunci, da, am înțeles puțin: vorbesc despre copil, dar copilul care am fost odată, oricare ar fi acela, continuă să trăiască în noi. Și regăsirea aceluși copil în sine este regăsirea sau pur și simplu descoperirea aceleiași părți a identității noastre care uneori ne-a scăpat. Cea pe care nu o înțeleseserăm sau, cel mai adesea, care nu a fost niciodată înțeleasă de către ceilalți. Reconectarea cu acea parte din noi înșine devine atunci reconfortantă. A ne simți în sfârșit înțeleși așa cum am fost, așa cum suntem, în ceea ce am simțit adesea în secret, fără a o crede cu adevărat, din moment ce nimeni nu părea să o recunoască.

De atunci, am întâlnit și am observat numeroși adulți. Printre ei, părinții pacienților mei care, prin ceea ce au trăit și diagnosticul copiilor lor, s-au recunoscut și, dintr-odată, au aruncat asupra propriei povești o privire diferită.

Este asemenea unui proces de identificare în sens invers: de obicei copiii sunt cei care, pentru a crește, se identifică cu părinții lor. În cadrul acestor consultații în care se vorbește despre copil și li se explică părinților modul lui de a funcționa, părintele este acela care se recunoaște și se identifică cu propriul copil. Este un fenomen tare curios și interesant de observat care se derulează în *timp real* în momentul consultației. Asistăm la un soi de „precipitare” a poveștii părintelui. În sensul chimic al termenului. Ca și cum și-ar reciti viața pe repede înainte, condensând toate evenimentele, momentele, emoțiile... și ca și cum, fără tranziție, aș fi vorbit despre el, despre viața sa... În acele momente, părintelui aproape că îi este greu să se reconecteze. S-a îndepărtat foarte mult de sine însuși. Și trebuie, în primă instanță, să-l readuc ușor la realitatea consultației: se află acolo pentru copilul său. Pentru el, părintele, ne vom revedea mai târziu, dacă o dorește.

Apoi am mai întâlnit și adulți „rătăcind” pe drumul vieții lor. Care au dat peste cartea mea la un moment dat și au nevoie să

știe, să înțeleagă, să își reia cursul propriei povești, pentru a încerca să redea un sens, o direcție drumului.

Iată de ce am scris această nouă carte. Prima scrisă și dedicată adulților. O carte pentru ei, pentru voi, cei care ați avut încredere în mine și doriți să mergeți puțin mai departe. De acord, să pornim la drum, chiar vreau să refac o bucată de drum alături de voi.

În această carte, vom vorbi iar despre copilărie, despre adolescență. Pentru a înțelege mai bine adultul de astăzi. Pentru a explora căi de împlinire care pleacă de la ceea ce suntem. În mod intim. Experiența mea de acum m-a învățat că acest ocol pentru o „lectură“ a propriei povești, astfel încât să înțelegem cum suntem cu adevărat, este de neevitat. A fi supradotat conferă o coloratură atât de specială ansamblului personalității, viziunii pe care o avem asupra lumii și asupra noastră, încât dacă ignorăm această dimensiune a sinelui, există riscul să trecem pe lângă propria viață. Și cred că nu avem dreptul să o ignorăm. Și că noi, profesioniștii, avem datoria de a ține cont de ea pentru a-l ajuta pe fiecare să se împlinească prin fericirea care-i aparține. Unică.

Cartea de față vă este dedicată, împărtășesc ceea ce am înțeles alături de voi și sunt bucuroasă de această nouă descoperire. Vă mulțumesc pentru încredere, le mulțumesc tuturor pacienților mei, mici și mari, care m-au împins să o scriu. Celor care m-au obligat să continui, iar și iar, să reflectez, să avansez, să gândesc, să caut. Pentru a înțelege, iar și iar... asemenea lor!

CAPITOLUL 1

Ce înseamnă supradotat?

Supradotat: cine ești, mai exact?

Să fie supradotații doar un subiect la modă?

Efectul de lupă și uneori deformant al mass-media ne poate face să credem că este vorba despre o populație „campionă”, fabricată de părinți în căutarea autosatisfacției sau de către psihologi fascinați de aceste „supercreiere”.

Este adevărat că interesul față de cei despre care altădată se credea că au primit totul de la viață este relativ recent.

Ce s-a întâmplat? O conjuncție a mai multor factori: creșterea numărului de consultații la psiholog acordate copiilor și adolescenților și o interpretare doar generală a evaluării psihologice. Cu o constatare deseori alarmantă: copiii cu IQ ridicat au dificultăți școlare serioase și au parte de tulburări psihice uneori grave. Alții dezvoltă tulburări de comportament și de adaptare socială ce le pun în pericol educația. Adulți care, la urma urmei, sensibilizați de traiectoria copilului lor sau de către influența subiectivă a demersurilor personale, au venit să îngroașe cu dificultățile și suferința lor rândul consultațiilor psihologice.

Ce au ei în comun? Se dovedesc a fi supradotați și caută răspunsuri adaptate indispoziției lor, problemelor proprii de viață și de integrare. Și, de asemenea, de reușită.

În ultimii ani, un curent de cercetări universitare și științifice, o sensibilizare în sistemul de învățământ, ceva cursuri timide în mediul medical au văzut lumina zilei... Totuși, în realitatea de zi cu zi a acestor copii și adulți aflați în căutarea înțelegerii, companiei și a sprijinului, măsurile și propunerile concrete rămân rare.

Curentul care consideră supradotatul drept o persoană avantajată și superioară rămâne preponderent și este în continuare unul dominant.

Cum să integrăm practic și să recunoaștem acest paradox central care fragilizează supradotatul pe drumul său: relația profundă și intimă ce există între inteligența extremă și vulnerabilitatea psihică?

„Raporturi stranii. Oare gândirea extremă și suferința extremă deschid același orizont? Oare a suferi înseamnă, într-un final, a gândi?”

Maurice BLANCHOT¹

- Ce confundăm: inteligența cu performanța.
- Ce amestecăm: competențele cu reușita.
- Ce suprapunem: potențialul cu eficacitatea intelectuală.
- Ce asociem: o inteligență elevată din punct de vedere cantitativ (aceea a celor mai inteligenți decât norma), dar adaptată exigențelor mediului, și o inteligență diferită din punct de vedere calitativ, al cărei mod de funcționare poate fi un izvor de suferințe și eșecuri, aceea a supradotaților (intelenți, de altfel).
- Ce uităm: a înțelege, a analiza, a memora rapid nu înseamnă că persoana respectivă știe și gestionează corect totul.
- Ce minimalizăm: inteligența extremă este strâns legată de sensibilitatea extremă, dar și de receptivitatea emoțională extremă.

¹ Maurice Blanchot, *Le Livre à venir*, Gallimard, 1959.

- Ce ascundem: hiperintelența și hipersensibilitatea vulnerabilizează și fragilizează.
- Ce ignorăm: a simți și a percepe cu o luciditate ascuțită toate componentele lumii materiale și ale relațiilor umane generează o reactivitate emoțională constantă, sursa unei anxietăți difuze.

De îndată ce ne gândim la inteligență, ni se activează numeroase reprezentări paradoxale. Ne punem întrebări asupra sensului: ce înseamnă să fii inteligent? Și asupra consecințelor: ce presupune a fi inteligent? Și asupra așteptărilor: ce trebuie să fac pentru a fi inteligent? Mai mult, dacă nu reușesc în viață, îmi este pusă la îndoială inteligența? Iată cât de puternice sunt aceste idei, convingeri, iluzii, contradicții și temeri legate de inteligență sau de efectele sale.

„Inteligența e bună, dar vine mai mereu la pachet și cu alte două-trei chestii, mai puțin plăcute”, îmi explică Aurore. „Aș fi ales doar inteligența, căci e adevărat că este de ajutor! Dar cu restul e tare dificil de trăit!”